

گرانی مواد غذایی و مصوبات پر تناقض ستاد تنظیم بازار

در حالی که دستگاه‌های متولی تامین کالاهای اساسی همواره تقصیر گرانی و تامین نامناسب کالا را به گردن یکدیگر می‌اندازند، یک کارشناس از تصمیمات نادرست و نادیده گرفتن تخصص، تجربه و علم در تنظیم بازار می‌گوید. به گفته وی مشکل فوق ارتباط چندانی با تحریم‌ها ندارد.

به گزارش پایگاه خبری آگرو فود نیوز، به نقل از ایسنا، در ماه‌های اخیر وضعیت بازار کالاهای اساسی، به ویژه مرغ، تخم مرغ و روغن متلاطم بوده است. با وجود اینکه مسئولان وزارت صنعت، معدن و تجارت (صمت) از افزایش ۲۵ درصدی تولید روغن خبر می‌دهند، گزارش‌های میدانی نشان می‌دهد هنوز مردم برای تامین روغن، به ویژه روغن جامد با مشکل مواجه‌اند و حتی گزارش‌هایی از فروش روغن جامد با کارت ملی منتشر شده است. مرغ حداقل ۱۰ هزار تومان گران‌تر از نرخ مصوب عرضه می‌شود و مردم برای تهیه مرغ ۲۰ هزار و ۴۰۰ تومانی باید ریسک بیماری کووید ۱۹ را بپذیرند و در صف‌های طولانی بایستند تا شاید مرغ تنظیم بازاری به دستشان برسد. میوه هم به حدی گران است که اخیراً گزارش‌هایی از خرید دانه‌ای میوه منتشر شد. این شرایط در حالی است که حداقل برای تولید مرغ، تخم مرغ و روغن از ارز دولتی استفاده شده است.

در این میان دو دستگاه متولی کالاهای اساسی یعنی وزارت جهاد کشاورزی و وزارت صمت همواره انگشت اتهام را به سمت دیگری گرفته‌اند. وزارت صمت می‌گوید وزارت جهاد تامین نمی‌کند و وزارت جهاد می‌گوید مشکل از نظارت صمت است. اخیراً هم رئیس‌جمهور دوباره بحث وزارت بازرگانی را مطرح کرده و تشکیل نشدن آن را عامل برای برهم خوردن بازارها دانسته است. اما یک کارشناس معتقد است مشکل اصلی نبود علم و تخصص‌گرایی است.

مصوبات پر از تناقض ستاد تنظیم بازار

در این رابطه داوود چراغی، استادیار موسسه پژوهش‌های بازرگانی اظهار کرد: این که مشکلات را به نبود وزارت بازرگانی مرتبط بدانیم بسیار ساده است، اما تنظیم بازار به این معنی است که مجموعه دولت تشکیل شده تا کالاها و خدمات در کشور تنظیم شود و هر بخش متولی یکی از کالاهاست. وقتی افرادی بدون داشتن تخصص، سابقه، دانش و کارایی لازم در حوزه‌ای فعالیت می‌کنند نتیجه خوبی ندارد. این اتفاقی است که طی سال‌های اخیر در حوزه تنظیم بازار افتاده؛ به طوری که بررسی مصوبات این ستاد نشان می‌دهد مصوبات پر از تناقض است و بخشی از آن‌ها اصلاً اجرایی و عملیاتی نشده است.

وی با بیان اینکه در مصوبات ستاد تنظیم بازار، از علم، دانش و تجربیات ایران و سایر کشورها استفاده نشده است، تصریح کرد: در مواردی برای تنظیم بازار یک کالا، عرضه آن کم شده و تقاضای آن زیاد شده و این در حالی است که باید اقدامات درستی برای افزایش عرضه و عقلایی شدن تقاضا انجام شود؛ نه اینکه قیمت به شکل نادرستی تعیین شود که تقاضا بیش از حد ایجاد شود.

چراغی با بیان اینکه نتیجه موارد یاد شده این است که در پایان سال در تامین و تنظیم بازار برخی کالاها مشکلاتی ایجاد شود، اظهار کرد: در حال حاضر شاهد هستیم که مسئولان نتوانستند برخی کالاها را به اندازه کافی توزیع کنند یا به صورت رانت در اختیار یک عده کالای بیشتری قرار گرفته است.

رانت، عامل نادیده گرفته شدن منافع مردم

استادیار موسسه پژوهش‌های بازرگانی با بیان اینکه رانت بالا در بخش‌های مختلف باعث می‌شود منافع مردم در نظر گرفته نشود، تصریح کرد: بنابراین در مورد مسائلی که قابل پیش‌بینی است هم مشکل ایجاد می‌شود. این در حالی است که مسائل مربوط به حوزه تنظیم

بازار دهه‌ها تکرار شده است. برای مثال در حوزه میوه و تره‌بار همواره دخالت دولت مشکلاتی در بازار ایجاد کرده است؛ چراکه معمولاً دولت اواخر سال حدود ۴۰ هزار تن از بازار خرید می‌کند و از آن برای هدف‌های سفته‌بازی و رانت جویی مثل خرید محصولات بنجل و ارزان قیمت با قیمت بالاتر سوء استفاده می‌شود.

وی در ادامه با اشاره به وابستگی بخش اعظمی از کالاهای اساسی مثل روغن، شکر، ذرت، کنجاله و غیره به بازار خارج، تصریح کرد: از گذشته به صورت برنامه ریزی شده این کالاها خریداری شده و حتی با وجود محدودیت‌ها ارز مورد نیاز این کالا تخصیص پیدا کرده است. اما سال گذشته یکی از مسئولان پیشنهاد تامین کالا از بازارچه های مرزی را ارائه داده بود که نشان می‌دهد برخی از مدیران نه تنها با مسائل و چالش‌ها آشنا نیستند، بلکه اگر این تصمیمات اجرایی شود فاجعه به بار می‌آید؛ چراکه به دلیل تخصیص یارانه و رانت به کالاهای اساسی قطعاً در بازارچه مرزی این کالاها از کشور خارج می‌شود.

چراغی همچنین درباره تنظیم بازار نان گفت: تعداد زیادی بیکار در کشور وجود دارد که ممکن است در این حوزه تخصص داشته باشند و می‌توانند در بازار نان رقابت و نان بهتری تولید کنند، اما همواره جلوی زیاد شدن تولید نان گرفته می‌شود. این در حالی است که همیشه در نانوايي‌ها صف وجود دارد و نانوايي‌ها فکر می‌کنند با هر کیفیتی نان بپزند خریدار دارد. در صورت افزایش عرضه نان، مصرف هم کاهش پیدا می‌کند، چرا که در حال حاضر بخش زیادی از مصرف آرد تبدیل به ضایعات و خوراک دام می‌شود. عده‌ای هم از یارانه آرد سوءاستفاده، آن را صادر یا تبدیل به خوراک دام می‌کنند. عام بودن یارانه زمینه سوء استفاده را فراهم می‌کند و داشتن نانوايي خود تبدیل به رانت می‌شود.

چرا مسئولان عالی رتبه درگیر مرغ و تخم مرغ شدند؟

وی با بیان اینکه استفاده نکردن از راهکارهای علمی باعث شده بخش اعظمی از کار رئیس جمهور و وزرا صرف جلسات تنظیم بازار مرغ، تخم مرغ و کنجاله شود، تصریح کرد: علم ایجاد شده که از دیدگاه‌های شخصی استفاده نشود. به عنوان مثال چند سال گذشته مبالغ زیادی ارز به واردات گوشت قرمز تخصیص پیدا کرد که بر نقدینگی جامعه تاثیر گذاشت. تورم سهم مردم شد و فقط ۱۰ تا ۱۵ درصد جامعه از آن استفاده کردند.

چراغی افزود؛ به طور کلی مسئولان زمانی که مشکلات به درجه آخر می‌رسد مبالغ زیادی ارز دریافت می‌کنند و بی کیفیت ترین محصول را به کشور وارد می‌کنند و در نهایت در زمان توزیع آن نیز عده خاصی دخالت می‌کنند. در مجموع ضرر این تصمیمات چندین برابر سودی است که به کشور می‌رسد؛ بنابراین مسئولان تصمیم گیرنده حالا باید پاسخگوی برنامه‌های خود باشند، چراکه از سال‌های اول انقلاب این محصولات در کشور توزیع شده، اما دهه ۶۰ و در زمان جنگ کالاهای یارانه‌ای علی‌رغم شرایط به خوبی توزیع می‌شد، اما حالا همه مشکلات به گردن تحریم‌ها می‌افتد.

به گفته استادیار موسسه پژوهش‌های بازرگانی، امور مربوط به تامین و توزیع حداقل ۲۰ کالای اساسی در این موسسه بررسی شده با بررسی چالش‌ها راهکارها تهیه شده و برای مسئولان قابل استفاده است. راهکار حل این مشکلات هم استفاده از دانش و تجربه است.

سرویس خبری: مجلس و دولت

منبع: ایسنا